מקדשי בדק הבית ואין דנין קדשי בדק הבית מקדשי מזבח ורבי שמעון נמי נילף ממקדיש בית דנין דבר שמתנה לכהנים מדבר שמתנה לכהנים ואין דנין דבר שמתנה לכהנים מדבר שאינו מתנה לכהנים: רבי א) אליעזר אומר לא נכנסין ולא נותנין (א) [וכו']: אמר רבה מ"ט דר"א אמר קרא 1ואם לא יגאל את השדה לא יגאל עוד ואם מכר את השדה והיה השדה בצאתו ביובל אמר אביי ב)סכינא חריפא מפסקא קראי אלא אמר אביי טעמא דרבי ג) אליעזר כדתניא לא יגאל יכול לא תהא נגאלת שתהא לפניו כשדה מקנה ת"ל עוד לכמות שהיתה אינה נגאלת אבל נגאלת שתהא לפניו כשדה מקנה ג) אימת אילימא ביובל ראשון אמאי אינה נגאלת שדה אחוזה נמי הויא אלא פשיטא ביובל שני ולמאן ד) אילימא לרבי יהודה ור"ש לכהנים נפקא אלא לאו ר' ה) אליעזר ושמע מינה טעמא דר' אליעזר מהכא :תסברא רבי יהודה ור"ש האי עוד מאי דרשי ביה אלא הכא במאי עסקינן בשדה ו) שיצאה לכהנים והקדישה כהן ואתו בעלים למיפרקה ס"ד אמינא לא תיפרוק שתהא לפניו כשדה מקנה ת"ל עוד לכמות שהיתה אינה נגאלת אבל נגאלת שתהא לפניו כשדה מקנה והתניא 2בשנת היובל ישוב השדה לאשר קנהו מאתו יכול יחזור לגזבר שלקחו ממנו ח)תלמוד לומר לאשר לו אחוזת הארץ יאמר לאשר לו אחוזת הארץ מה תלמוד לומר לאשר קנהו מאתו שדה שיצאת לכהנים ומכרה כהן והקדישה לוקח וגאלה אחר יכול תחזור לבעלים הראשונים ט)ת"ל לאשר קנהו י) :איצטריך (ב) לא יגאל ואיצטריכא למיכתב לאשר קנהו דאי כתב רחמנא לא יגאל דלא קא הדרה כלל אבל הכא דקא הדרה תיהדר למרה קמא כתב רחמנא לאשר קנהו ואי כתב רחמנא לאשר קנהו דלא קא יהבי בעלים דמי אבל הכא דקא יהבי דמי תיקום בידייהו כתב רחמנא לא יגאל ואי כתב רחמנא לא יגאל ולא כתב עוד הוה אמינא לא תיפרוק כלל כתב רחמנא עוד לכמות שהיתה אינה נגאלת אבל נגאלת שתהא לפניו כשדה מקנה מאי הוי עלה אמר רבא אמר קרא והיה השדה בצאתו ביובל מיד אחר

איבעיא

מאי טעמא דרבי אליעזר אמר רבה אמר קרא ואם לא יגאל את השדה וגו' ח] **והיה השדה בצאתו ביובל.** ורבי אליעזר מפרש ליה הכי ואם לא יגאל לא יגאל עוד ואם מכר גזבר את השדה והיה השדה בצאתו ביובל לכהנים הא שמע מינה דאם לא מכר גזבר את השדה לא נפיק לכהנים: **סכינא חריפא מפסקא קראי.** הא לא כתיבי הכי אלא הכי כתיבי לא יגאל עוד והיה השדה בצאתו לכהנים דמשמע דמשהגיע יובל לא תגאל עוד ותיפוק לכהנים אפי' לא מכרה גזבר: **יכול לא תהא נגאלת.** לבעלים אפי' להיות לפניו כשדה מקנה כשאר איש אחר הגואלה מיד הקדש שיוצאה מידו לכהנים ביובל: **לכמות שהיתה.** להיות שדה אחוזה שלא תצא מידו ביובל אינה נגאלת לו: **לכהנים נפקא.** לרבי יהודה בדמים ולר"ש בחנם וסוף סוף בעליה לא יגאלנה שוב לגמרי: ט] **לאו רבי אליעזר היא.** דאמר י] שני נמי בת גאולה היא אי לאו איפרקא ביובל ראשון: **וטעמא דרבי אליעזר מהכא.** מדאיצטריך האי עוד לאשמועינן דנגאלת היא לו להיות לפניו כשדה מקנה ולא מיתוקם האי קרא אלא ביובל שני ש"מ ביובל שני עומדת היא ליגאל: **שיצאתה לכהנים.** שהקדיש אדם שדה אחוזה וגאלה אחר ויצאתה מידו לכהנים והקדישה (ג) יא] ביובל שני ואתו בעלים למיפרקה מיד גזבר: **סד"א לא תיפרוק.** כלל הואיל ולא גאלה בהקדש ראשון כשהקדישה הוא(ה): **ת"ל עוד.** שתהא לפניו כשדה מקנה וכשיגיע יובל תצא מידו ותתחלק לכהנים: **והתניא.** בניחותא דדרשי' הכי: **בשנת היובל ישוב השדה.** במקדיש שדה מקנה כתיב וגאלה יב] לזה: **ת"ל לאשר לו אחוזת הארץ.** דהיינו בעלים ראשונים שמכרה לאותו שהקדישה יג]: **יכול תחזור לבעלים הראשונים.** לאותו שהקדישה הקדש ראשון שהרי לו אחוזת הארץ: **ת"ל לאשר קנהו מאתו.** והרי לא נקנית מאתו אלא ע"י הקדש יצאה מידו אלא לכהן חוזרת שממנו קנאה לוקח זה שהקדישה והיינו נמי דלעיל דאמר שהקדישה ראשון שהיתה לו אחוזה וגאלה אחר ויצאתה לכהנים תו לא הדרא ליה אי לא פריק ליה: **ואיצטריך למכתב לאשר קנהו.** לאשמועינן כדאמרן דהיכא דהקדיש שדה אחוזה ולא גאלה וגאלה אחר ויצאתה לכהנים ומכרה כהן ביובל שני והקדישה לוקח וגאלה אחר דלא הדרא ביובל למרה קמא שהקדישה תחילה: **ואיצטריך למיכתב לא יגאל.** דאוקימנא לעיל נמי בהכי דהקדישה וגאלה אחר ויצאתה לכהנים והקדישה כהן תו לא מצי פריק לה ראשון להיות לפניו כשדה אחוזה הואיל דיצאתה מהקדש ראשון לכהנים: **דהא לא הדרא כלל.** היכא דהקדישה כהן לא הדרא לשום אדם לעולם שהרי שדה אחוזה הואי לגבי כהן דכתיב [ויקרא כז] לכהן תהיה אחוזתו וכי מקדיש לה כהן דין שדה אחוזה אית לה ולכשיגאלנה אחר מיד הקדש תצא ביובל ותתחלק לכל הכהנים אבל לכהן המקדישה לא תחזור אלא כחלק שאר אחיו והלכך נמי לא הדרא לבעלים קמאי להיות לפניו כשדה אחוזה: **אבל.** מכר כהן והקדישה לוקח דהשתא שדה מקנה הוא וכי פריק לה איניש מיד הקדש ומטי יובל לא נפקא לכהנים אלא הדרא איהא תיהדר למרה קמא שהקדישה תחלה שהרי לו אחוזת הארץ קמ"ל לאשר קנהו מאתו דהיינו לכהן שלקחה מקדיש האחרון ממנו: **תיקום בידייהו.** לעולם כשדה אחוזה ולא תיפוק ביובל לכהנים ג) כשדה מקנה כשאר אדם הקונה שדה מקנה לגביה ונפקא מיניה לכהנים ביובל: **מאי הוי עלה.** טעמא דרבי אליעזר מהיכא: **בצאתו.** משמע כשתצא מיד הגואל אותה כדין שדה ד) אדם הקונה קרקע שיוצאה ביובל כההוא קאמר דתיהוי לכהנים אבל ביציאתו מיד הקדש לא משמע דהאכתי לא אשמעינן קרא יד) הקדש יהא יוצא ביובל (מכח בדק הבית) ט):

מסתבר טפי בלא ג"ש ולמ"ד שואל מה טעם דר' שמעון אלמא דרבי יהודה מסתבר טפי וי"ל דאשכחן נמי כי האי גוונא בבא קמא (דף י:) גבי הכוהו עשרה בני אדם בעשר מקלות דלמר משמע ו)כי יכה כל נפש עד שיכה כל נפש ולמר משמע כל דהו נפש וי"ל דלפי מה דפירשתי ניחא דפשטיה דקרא משתמע שילא לכהנים טו] ולא איצטריך גזירה שוה יאלומר דיוצא בדמים ולמר"ש איצטריך גזרה שוה דיוצא בחנם: **מאי טעמא דרבי אליעזר.** וא"ת והלא פשטיה דקרא כרבי אליעזר משתמע ואם לא יגאל השדה הבעלים ואם מכר כלומר אלא שמכרו הגזבר לאיש אחר והיה בצאתו ביובל לכהנים אלמא אינו יוצא לכהנים כ"א בנמכר לאחר אבל לא גאלו אחר ועדיין ביד הגזבר או אינו יוצא לכהנים אלמא פשטיה דקרא כרבי אליעזר משתמע ולפי מה שפירשתי דואם לא יגאל ואם מכר שני דרכים הם בזה ניחא דמשמע דבשני אלו יוצא לכהנים:

אילימא ביובל ראשון אמאי אינה נגאלת שדה אחוזה נמי הויא. תימה הוה ליה למימר אלימא ביובל ראשון הכתיב ואם גאל יגאל את השדה וקם לו ושמא היינו הא דקאמר וא"ת הא יש לאוקמא ביובל ראשון כגון שגאלה אחר מיד הגזבר וגאלה ממנו הבעלים דאז הדין ט)בו שהוא כשדה מקנה וחוזרת לכהנים ביובל כדתנן (לעיל דף כה.) גאלה אחר או אחד מן הקרובים וגאלה הוא יוצאת מתחת ידו ביובל וי"ל דאין סברא דמיירי קרא י)(בהכי) בגאולה הבאה מיד אחר ליד הבעלים דלא מיירי קרא אלא בגאולה מיד גזבר שהרי אם גאלה אחר לא ימכרנה לבעלים אם ירצה (ומיהו) [ומס"ה] לא מיירי לא יגאל עוד כי אם בגאולה הבאה מיד הגזבר:

איבעיא

מסורת הש"ס

א) [כ"כ קיא: מנחות עד.], ב) ונאמר מכרה, ג) לכהנים הס"ד ל"ק, ד) [מק מתן מה"ו], ה) [ול"ק מה"ו ועי' יעב"ץ], ו) [סנהדרין עח.], ז) צ"ל אלא למר רש"ק, ח) [ולר"ש ל"ק], ט) כן סמוך ל"ק, י) בהאי גאולה ל"ק.

* * *

תורה אור השלם

1. וְאִם לֹא יִגְאַל אֶת הַשָּׂדֶה וְאִם מָכַר אֶת הַשָּׂדֶה לְאִישׁ אַחֵר לֹא יִגָּאֵל עוֹד: ויקרא כז כ

2. בִּשְׁנַת הַיּוֹבֵל יָשׁוּב הַשָּׂדֶה לַאֲשֶׁר קָנָהוּ מֵאִתּוֹ לַאֲשֶׁר לוֹ אֲחֻזַּת הָאָרֶץ: ויקרא כז כד

* * *

הגהות הב"ח

(א) גמ' ר' אליעזר אומר לא נכנסין ולא נותנין מ"ט דרבי אליעזר אמר רבא אמר קרא ואם לא יגאל: (ב) שם ת"ל לאשר קנהו ואיצטריך למיכתב לאשר קנהו ואצטריך למיכתב לא יגאל דאי כתב רחמנא: (ג) רש"י ד"ה שיצאתה לכהנים וכו' והקדישה כהן ביובל שני:

* * *

מוסף רש"י

הכהנים והלוים מקדישין לעולם. לפי שנאמר במקדיש שדה אחוזה ואם לא יגאל את השדה בעלים, ומכר גזבר את השדה לאיש אחר לא יגאל עוד, אלא יוצאה לכהנים ביובל, הלוים גואלין לעולם (ר"ה כח.). **והקדישה ואחר כך מת אביו.** אע"ג דבשעת הקדש הואי שדה מקנה, הואיל ולאחר שמת אביו הוי שדה אחוזה, מנין שתהא לפניו כשדה אחוזה. ונפדית בחמשים שקלים ולא כשויה (לעיל יד.). או: שדה אחוזה אם הקדישה ולא גאלה קודם היובל ומכרה גזבר לאחר אינה נגאלת עוד וכשהיא יוצאה ביובל מיד הלוקחה מן הגזבר מתחלקת לכהנים, שנאמר ואם לא יגאל את השדה וגו' והיה השדה בצאתו וגו', ושדה מקנה כשהקדישה ולא גאלה ומכרה הגזבר כשהיא יוצאה ביובל חוזרת לבעלים הראשונים שמכרוה למקדיש, שנאמר בשנת היובל ישוב השדה לאשר קנהו מאתו וגו', מנין ללוקח שדה מאביו והקדישה בחיי אביו כשהיא בידו שדה מקנה, ואחר כך מת אביו ונעשית לו אחוזה, מנין שתהא לפניו כשדה אחוזה, אם לא גאלה ומכרה הגזבר שיוצאה לכהנים ביובל (גיטין מח.). **אשר לא משדה אחוזתו.** קרא יתירא הוא (שם). **שדה שאינה ראויה.** בשעה שמקדישה להיות לו שדה אחוזה לעולם (שם): יש לה דין שדה מקנה לפדות כשויה (לעיל יד.): **יצתה זו שראויה להיות שדה אחוזה.** וכל שכן מת אביו ואחר כך הקדישה דבשעת הקדש כבר היתה אחוזה (גיטין שם.). **ר' מאיר אומר.** זו אינה שדה אחוזה וחוזרת לו מחמת אביו שמכרה לו וקרא כי אתא למת אביו ואחר כך הקדישה אתא (שם). שהיא שדה אחוזה בשעה שהקדישה, דאילו לא מת אביו היתה חוזרת ביובל לאביו, כדכתיב בשנת היובל ישוב השדה לאשר קנהו מאתו, ועתה כשמת אביו הרי היא לו שדה אחוזה, אבל הקדישה ואחר כך מת אביו ס"ל נראה דאינה כשדה אחוזה (רשב"ם ב"ב עב.). **ואחר כך הקדישה.** דבשעת הקדש הוית שדה אחוזה, אבל הקדישה ואחר כך מת אביו אינה אלא כשדה מקנה (לעיל יד.). **קנין פירות.** שהיתה קנויה לו מאביו בשעה שמת אביו, וקנין פירות הוא שהרי היובל נוטה, כקנין הגוף דמי. וכי מית אביו לא ירית מידי ולא הויא ליה אחוזה, הלכך אי לאו דרבייה קרא לא הוה אמינא דתיהוי כשדה אחוזה, ואיצטריך קרא למת אביו ואחר כך הקדישה (גיטין מח.). **לאו כקנין הגוף דמי.** וכי מית אביו ירית נפלה הלכך מת אביו ואחר כך כו' (שם). **בעלמא כו' כקנין הגוף דמי.** ומודו דמת אביו ואחר הקדישה צריכא קרא (שם).

עין משפט נר מצוה

כב א מיי' פ"ד מהל' ערכין הלכה טו:

כג ב מיי' פ"ו מהלכות ערכין הלכה ז ועי' כל"מ:

* * *

שיטה מקובצת

א] רבי אלעזר אומר אות י' נמחק: ב] דר' אלעזר כדתניא אות י' נמחק: ג] אימת אילימא ביובל ראשון וכו'. מכאן קשה לגירסת רש"י שגרס במשנתינו גאלה אחר ואח"כ גאלה בעלים יוצאה מידו לכהנים דא"כ ביובל ראשון נמי [אינה] שדה אחוזה אם גאלה אחר הלכך נראה דגרסי' גאלה אחר או אחד מן הקרובים [ואחר כך גאלה בעלים] אינה יוצאה לכהנים ביובל וכן נמצא בספר הרמב"ן ולהכי פריך אי ביובל ראשון אפי' מכרה הגזבר לאחר וגאלה בעלים הרא לה שדה אחוזה ומפרשים לקרא הכי ואם לא יגאל השדה ביובל הראשון ומכרה הגזבר לאיש אחר לא יגאל בתורת שדה אחוזה ביובל שני. תוס' הרא"ש: ד] אי לר' יהודה ולר"ש לכהנים נפקין. וא"ת ולוקמא בר"י ור"ש ומיירי כגון שקנה ביובל שני מן הכהנים שנכנסו לתוכה וי"ל דלשון גאולה משמע ממקום שאינה נחלתו ולר' יהודה ולר' שמעון הוי ליה למימר נקחת כיון שהיא לחלוטין ביד הכהנים. תוס' הרא"ש ז"ל: ה] אלא לאו ר' אלעזר וש"מ טעמא דר' אלעזר מהכא. כלומר מדאיצטריך עוד לומר דנגאלת להיות לפניו כשדה מקנה ולא כשדה אחוזה ולא מתוקם אלא ביובל שני שמעינן דביובל שני שייך ביה גאולה וא"ת ברישא דברייתא כל כמה דלא ידע דרשה דעוד מאי קאמר יכול לא תהא נגאלת מה גאולה שייך דאכתי לא ידע דאין כהנים נכנסים לתוכה וי"ל דידע שפיר דרש דעוד דשייך גאולה ביובל שני אלא שכן דרך התנא לסבב הדבר עד שיגמור הדרש שלו. הרא"ש ז"ל בתוספותיו: ו] בשדה שיצאתה לכהנים. כגון שדה אחוזה שהקדישה בעלים וגאלה אחר לפני היובל שיוצאה לכהנים ביובל ובא הכהן אשר הגיע לו אותו שדה והקדישה והיינו ביובל שני ואתו בעלים למיפרקה דכר"א דאי לא כתיב כי אם לא יגאל דלא תיפרוק שתהא לפניו אפילו כשדה מקנה ת"ל עוד לכמות שהיתה אינה נגאלת אבל נגאלת שתהא כשדה מקנה פי' ותחזור לכהנים ביובל והשתא קאי והיה השדה בצאתו ביובל אשני דרכים דמיירי בהו קרא בין ואם לא יגאל את השדה בין ואם מכר את השדה לאיש אחר דלעולם קרא בשני ענינים איירי כדפי' לעיל וא"כ לר"א נמי פירושא דקרא הכי הוא ולעולם תיבעי לך מאי טעמא דר"א ומסיק מאי הוי עלה פי' מ"ט דר"א אמר רבא אמר קרא כו' פי' בצאתו משמע שיוצא מיד אחר שגאלה מיד הגזבר אבל כל זמן שהוא ביד הגזבר לא יצא ביובל. תוס' טוך: ז] ואיצטריך למכתב לאשר קנהו ואצטריך למכתב לא יגאל דאי: ח] וגו' אם מכר את השדה וגו' והיה כו' רבי אלעזר מפרש ליה: ט] מה"ד אלא

לאו: י] דאמר ביובל שני נמי בר היא אי לאו איפרקא: יא] והקדישה כהן: יב] וגאלה אחר מיד גזבר [illegible]

רבינו גרשום

רבי אלעזר אומר לא נכנסין ולא נותנין דמים להקדש אלא נקראה כו'. מ"ט דרבי אלעזר אמר קרא אם לא יגאל את השדה. (עד) [קודם] שנת היובל לא יגאל עוד לבעלים אלא הרי היא של הקדש ולא נכנסין ולא נותנין דמים אבל אם מכר את השדה גזבר לאחר היובל לאחר אח"כ והיה השדה בצאתו ביובל לכהן תהיה: אמר אביי סכינא חריפא מפסקא קראי. כלומר דהאי לא יגאל משוי ליה נמי אלפני פניו [ואם לא יגאל והאי והיה השדה משוי ליה נמי אלפני פניו] ואם מכר וכי מי חתכם והפסיקם: אלא אמר אביי טעמא דרבי אלעזר כדתניא לא יגאל יכול לא תהא נגאלת. לאחר היובל שתהא לפניו לגאולה אפי' [בתורת] שדה מקנה שתהא שלו עד היובל וביובל תחזור להקדש: ת"ל עוד כלומר מאחר שיצאה ביובל עוד לא תהא נגאלת שתהא דינה עוד כמו שהיתה בשדה אחוזה שתחזור לבעליה (שוב) ביובל אבל נגאלת לו בתורת שדה מקנה שתהא שלו עד שנת היובל וביובל תחזור להקדש משום דכיון דהגיע יובל ולא נגאלה קנאה הקדש כי חוזר [illegible]